

การศึกษาลักษณะความหมายและไวยากรณ์คำว่า “所”

“所” 字語義與語法研究

Study of Semantic and Grammatical Features of “suo”

顧雄偉¹

บทคัดย่อ: “所” เป็นคำศัพท์ที่ใช้กันอย่างกว้างขวางในภาษาจีนโบราณและมีความซับซ้อนมาก สำหรับบทความฉบับนี้ผู้เขียนนำเสนอข้อมูลการศึกษา 3 ส่วน ส่วนแรกกล่าวถึงประวัติความเป็นมาทางอรรถศาสตร์ของคำศัพท์คำนี้ ส่วนที่สองให้รายละเอียดเกี่ยวกับชนิดคำและโครงสร้างทางไวยากรณ์ของภาษาจีนโบราณ และส่วนสุดท้ายคือบทสรุปการศึกษาด้านอรรถศาสตร์และโครงสร้างทางไวยากรณ์ของคำศัพท์คำนี้ในภาษาจีนปัจจุบัน

คำสำคัญ: suo²; อรรถศาสตร์; ไวยากรณ์

摘要: “所” 字是古代漢語中使用頻率比較高，用法很複雜的一個詞彙。本文要研究的項目可分為 3 部分，首先要講詞義的來龍去脈，其次講古代的詞性與語法結構，最後是該詞的現代漢語意義和語用方面的研究總結。

關鍵詞: 所；語義；語法

Abstract: The word “suo” in ancient Chinese is frequently used, and it has a relatively complicated usage. In this paper, give a detail in 3 parts. First, focus the etymological semantic of this word. Second part presents the part of speech and grammatical use in ancient Chinese. The last part concludes the semantic and grammatical use of the word “suo” in modern Chinese.

Key words: suo; semantics; grammatical use

¹ อาจารย์จตุวิทย์ แก้วสุวรรณ สาขาวิชาภาษาจีน ภาควิชาภาษาต่างประเทศ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

顧雄偉，泰國農業大學人文學院外語係中文專業教師

Chatuwit Keawsuwan, Chinese Section, Department of Foreign Languages, Faculty of Humanities, Kasetsart University

² 所 (suǒ) 或者 suo²¹⁴

語言界對“所”字詞性與結構討論，前人的研究成果就有不一的結論，由各位學者的研究成果仍然讓人產生了不少疑義，就在於“所”字在古漢語中的多義詞，兼有名詞、形容詞、助動詞、數量詞、代詞、副詞、連詞、助詞以及很少出現的象聲詞多種詞性與諸多用法。個別學者認為該詞屬於助詞，例如呂叔湘先生、許仰民先生。劉復先生認為它是關接副詞，楊樹達先生認為該詞是被動助動詞，楊伯峻先生認為它是小品詞。多數學者則認為該詞屬於代詞，只不過說法要略有些不同，有的稱之為指示代詞，例如郭錫良先生和王力先生，有的稱為附著性代詞，例如魏清源先生等等意見。不過他們都認同該詞具有指代功能。產生了這些分歧的原因是由於他們所側重的語言事實不同，對這個問題中國社會科學院語言研究所古代漢語研究室《古漢語論文集：1982：70》指出“有的僅限於文言，有的僅限於白話，有的兼指文言和白化，有的僅限於文言中的個別用例”為了考察古代漢語中“所”字的詞性、詞性演變以及語法功能，本文要將“所”字的所有內容如下歸納。

1. “所”字的意義

要研究該詞的意義可追溯至戰國時期的《尚書》、西漢的《史記》和東漢的《漢書》，一說“除了“所”字外，還有兩個字“攸”“迨”，它們與“所”有很密切的關係”，所以本人先探討這種關係。首先要從這三本書籍找出較顯著的例子。

例如：

1. 彭蠡既豬，陽鳥攸居。《尚書·禹貢》

譯文：彭蠡澤已經匯集了深水，鴻雁往南可以安居之地。

陽鳥所居。《史記·夏本紀》

譯文：彭蠡匯成了湖泊，成了鴻雁南歸時的棲息之地。

陽鳥迨居。《漢書·地理志》

譯文：彭蠡之水既已蓄聚，則鴻雁之屬所共居之。

2. 漆沮既從，澧水攸同。《尚書·禹貢》

譯文：漆沮水已經會合洛水流入渭水，澧水也向北流同渭河會合。

澧水所同。《史記·夏本紀》

譯文：漆水、沮水跟著也匯入渭水，還有澧水同樣匯入渭水。

澧水迨同。《漢書·地理志》

譯文：漆水、沮水既從入渭，澧水亦來同也。

其次，在前賢與今人的專著中，“所”、“攸”、“迨”也被認為是同義關係。

1. 《爾雅·釋言》：“攸，所也”。郝懿行的《爾雅義疏》：“經典俱順‘所’，通作迨”。《說文》作“迨”。《說文段注》：“水之安行為攸，故凡可安為攸，有借為迨字，迨，氣行貌。水行之攸，氣行之迨，皆主和緩，故或用攸，或用迨。”

2. 劉淇《助字辨略》：“攸，《爾雅》云‘所也。’《易》：‘利有攸往’。《書·洪範》：‘彝倫攸敘。’”今人裴學海《古書虛字集釋》、楊伯峻《古漢語虛詞》、何樂士等《古漢語虛詞通釋》也做同樣解釋。本人以上述的解釋內容為主本人認定“所”、“攸”、“迨”三個字在上古漢語中是完全類似相同。

上述內容我們可以大體理解“所”字的源流了：“所”的本意是名詞“處”（地方，處所），除此以外這個字還引申為較多種意義及詞性。本文將擁有時代較早而確切存在的書証為主來歸納“所”字的詞類及用法。本人以《漢語大詞典：1991：348-355》書籍為主，然後將它分類為10種如下：

1. 名詞

(1) 處所，地方。《詩經·魏風·碩鼠》：“樂土樂土，愛得我所”；《莊子·庚桑楚》：“老子曰：子自楚之所來乎？”唐韓愈《送李六協律歸荊南》詩：“早日羈游所，春風送客歸。”

(2) 用作官衙或公家其他辦事機構的名稱。唐喻崑《寄劉錄事》詩：“今在提綱所，應難掃石眠。”宋趙彥衛《云麓漫鈔》卷六：“所之名見於六朝永昌二年至犧所，又有錢所，天監中有刻漏所。”《元史·食貨志二》：“太宗甲午年，始立徵收課稅所”，又有區、鄉、鎮公所之稱（今改為“政府”）以及派出所、招待所、診療所等從此而成。

(3) 元、明、清時駐軍和屯田軍的一種建制。《元史·兵志二》：“天下既定，度要害地，係一郡者設所，連軍者設衛。大率五千六百人為衛，千一百二十人為千戶所，百十有二人為百戶所。”《清史稿·食貨志一》：

“(乾隆)四十一年，令葉爾羌成丁餘回，特畀耕地編戶，凡千五百戶為一所，三千戶為一衛。”

(4) 意識。謂流露的情態。《漢書·董賢傳》：“上有酒所，從容視賢笑，曰‘吾欲法堯禪舜，何如？’”王先謙補注：“酒所，猶酒意。”又《周亞夫傳》：“此非不足君所乎？”楊樹達《古書疑義舉例續補》卷二：“所者，意也；不足君所者，於君意有不足者也。”

(5) 道理；方法。《禮記·哀公問》：“今之君子……午其衆以伐有道，求得當欲，不以其所。”鄭玄注：“所，猶道也。”唐韓愈《元和聖德詩》：“德聰視明，一似堯禹。生知法式，懂得理所。”

(6) 時間。《墨子·節用上》：“其欲蚤處家者。”王念孫《讀書雜誌·墨子二》：“所，猶時也。”清蒲松齡《聊齋誌異·連瑣》：“隸捉石以投，驟如急雨，中楊腕，不能握刃。方危急所，遙見一人，腰失野射。審視之，王生也。”

(7) 姓。西漢武帝時有所忠，為武帝倖臣，官至諫議大夫。見《漢書·食貨誌下》

2. 形容詞

宜、適宜、妥當、妥善《易·繫辭下》：“交易而退，各得其所。”《晏子春秋·同下二七》：“不庶幾，不要幸，先其難乎而後幸，得之時其所也，失之非其罪也，可謂保其身矣。”張純一校注：“所，猶宜也。”《後漢書·光武帝紀》：“乃至煩擾道上，疲費過所。”《晉書·謝玄傳》：“又泰山太守張願舉郡叛，河北騷動，玄自以處分失所，上疏送節，盡求解所職。”

3. 助動詞。

可，可以。《晏子春秋·雜下十》：“聖人非所與熙也。”張純一校注引王引之《經傳釋詞》：“言聖人不可與戲也。”《文子·道德》：“老子曰：民有道，所同行；有法，所同守。義不能相固，威不能相必，故立君以一之。”《史記·淮陰侯列傳》：“必欲爭天下，非信無所與計事者。”按《漢書·韓信傳》“所”作“可”。

4. 數詞。

(1) 全部，所有。多與“事”相結合，意義為“所有的事情”。多見於元曲。馬致遠《漢宮秋》二折：“他諸餘可愛，所事兒相投”，王起等注：“諸餘：諸般。所事兒，所有的事兒”；元李行道《灰闌記》：“他買下了衆街坊，所事兒依隨。”

(2) 表示不定數詞，大概的數目，意義相當於“上下”，“左右”，早期古代文獻多作“所”，後來可變為“許”。古代常見于數量加“所”，且置為句尾。《書君奭》：“率惟茲有陳，保義有殷，故殷禮陟配天，多歷年所。”《史記·李將軍列傳》：“廣令諸騎曰：‘前！’前未到匈奴陳二里所，止，令曰‘皆下馬解鞍！’”《漢書·郊祀誌》：“建章、未央、長樂宮鐘簷銅人皆生毛，長一寸所。”漢應劭《風俗通·怪神·世間多有精物妖怪百端》：“北部督郵西平鄧伯夷年三十所，大有才決，長沙太守鄧君章孫也。”清錢謙益《鎮遠侯助衛顧君墓表》：“〔顧承學〕賜雲肩飛魚服，與春餅支宴。宴之不舉者，三十年所矣。”

5. 量詞

(1) 人體穴位脊梁，今譯為“個”。《史記·扁鵲倉公列傳》：“刺足陽陰脈左右各三所，病旋已”。

(2) 山計量，今譯為“座”。《漢書·五行誌下之上》“文帝元年四月，齊楚地山二十九所同日俱大發水。”

(3) 花園或者莊院計量，今譯為“個”或“座”。明羅貫中《三國演義·楊修之死》：“操嘗造花園一所”；元施耐庵《水滸傳》第二回：“當下轉入林子裏看詩，卻是一所大莊院”。

(4) 建築物計，今譯為“座”或“套”。班固《西部賦》：“離宮別館，三十六所”。

(5) 石碑計量，今譯為“座”或“管”。北魏酈道元《水經注·河水四》：“岸上並有廟祠，祠前有碑三所”。

(6) 手杖計量，今譯為“根”。《敦煌變文集·搜神記》：“我臥處床西頭函子中，有字書七卷，彈琴玉爪一枚，紫檀如意杖一所，與馬為信。”石震《踏察記事》：“這兒有一所不知什麼人留下的小馬架。”

6. 代詞

(1) 表示近指指示代詞，相當於“此”。《呂氏春秋·審應》：“齊亡地而王加膳，所非兼愛之心也。”陳奇猷校釋引金其源曰：“所，本猶‘是’。”漢司馬遷《報任少卿書》：“刑餘之人，無所比數，非一世也，所從來遠矣。”顏延年《秋胡詩》“佳人從所務”，李善《文選》本“所”作“此”。是“所”猶“此”也。

(2) 表示疑問，相當於“何”《史記·張丞相列傳》：“趙堯進請問曰：‘陛下所為不樂？非為趙王年少而戚夫人與呂后有卻邪？’”《漢書·燕刺王劉旦傳》：“問帝崩所病？”顏師古注：“因何病而崩。”晉干寶《搜神記》：“莫邪子名赤，比後壯，乃問其母曰：‘吾父所在？’”謂“吾父何在？”南朝宋謝靈運《南樓中望所遲客》：“登樓問誰思？臨江遲來客；與我別所期？期在三五夕”。要之，“所”用作“何”在六朝及唐時相當普遍，例不備舉。

7. 副詞

猶尚，還。唐高適《同群公宿開善寺贈陳十六所舉》詩：“知君悟此道，所未披袈裟。”唐柳宗元《韋道安》詩：“竭來事儒術，十載所能逞。”

8. 連詞

(1) 表示假設，相當於“如果”、“假若”。古代常用於盟誓中。《書·牧誓》：“爾所弗勛，其于爾躬有戮！”《詩·鄘風·牆有茨》：“中冓之言，不可道也；所可道也，言之醜也。”《左傳·僖公三十四年》：“所不與舅氏同心者，有如白水！”《論語·雍也》：“子見南子，子路不說。夫子矢之曰：‘予所否者，天厭之，天厭之！’”

(2) 表示承接，相當於“而”。漢王充《論衡·說日》：“《易》曰：

‘日月星辰麗乎天，白果草木麗于土。’麗者，附也，附天所行。”

(1) 轉折連詞，相當於“但”。晉陶潛《飲酒》第二十首：“但恨多謬誤，君應當怨醉人”，“但”一作“所”；唐杜甫《石壕史》：“室中更無人，惟有乳下孫”，“惟”《文粹》作“所”，“所”猶“但”也；白居易《續古》：“誰家無夫婦，何人不離析？所恨薄命身，嫁遲別白迫”。

9. 助詞

(1) 表示結構。A. 與動詞互相結合組成名詞性詞組。《詩·鄘風·載馳》：“百爾所思，不如我所之。”《左傳·昭公四年》：“召而見之，則所夢也。”《漢書·王嘉傳》：“千人所指，無病而死。”唐白居易《與元九書》：“詩之所重，僕之所輕。”清蒲松齡《聊齋誌異·促織》：“折過牆隅，米其所往。”B. 相當於“之”、“的”。《史記·平準書論》：“《禹貢》九州，各因其土地所宜，人民所多少而納職焉。”又《六國年表》：“或曰：‘東方物所始生，西方物之成熟’”

(2) 表示語氣。A. 多與表被動的介詞“為”配合使用。《漢書·霍光傳》：“衛太子為江充所敗。”《三國誌·魏誌·武帝紀》：“太祖為流失所中。”B. 用於前置賓語後，多與“唯”字互相結合，前置賓語；其結構特徵為“唯……所……”，其間“所”前置賓語，而“所”後為謂語。《國語·晉語四》：“除君之惡，唯力所及。”《列子·湯問》：“造父曰：‘唯命所從。’”C. 用於句中補湊音節。《左傳·成公二年》：“能進不能退，君無所辱命。”《戰國策·趙策四》：“竊自恕，而恐太后玉體只有所鄰也。”《史記·李將軍列傳》：“（李陵）嘗深入匈奴二千餘裏，過居延，視地形，無所見虜而還。”

10. 象聲詞

伐木聲。《說文·斤部》：“所，伐木聲也”，楊樹達《積微居小學述林·釋許》：“按：‘所’與‘許’古音同，故《毛詩》作‘伐木許許’。運斤伐木有聲謂之‘所’，持杵擣栗人有聲謂之‘許’，子同音，故義亦相近矣”。

2. “所”字短語的構成

“所”字短語中的“所”字是由名詞“所”衍化而成，當該字不僅具有“處所”之意，還可指代“對象”、“人物”、“事物”等意義時，表明它的意義範圍逐漸變擴大，內涵漸漸虛化，能造成結構，所以該字就變成“結構助詞~指助詞”。有時還可稱“輔助性的代詞”（王敏：2000：57），這個結構它無法獨立運用，必須和其他詞語組成“所”字結構，大部分和動詞或介詞組合起來，然後就再去充當句子成分。

1. “所” + 動詞

1. 今臣之刀十九年矣，**所解**數千牛矣，而刀刃若新發於硎。《莊子·養生主》

譯文：現在臣下的這把刀已用了十九年了，宰牛數千頭，而刀口卻像剛從磨刀石上磨出來的一樣。

2. 宋之庖丁學解牛，三年不見生牛，**所見**皆死牛也。《訂鬼》

譯文：宋國庖丁練習解剖牛的本領，三年以後，在他的眼裏，就不見了活牛，所看到的全部都是分解了的死牛。

2. “所” + 短語（動詞性短語聯合短語、偏正短語、動賓（補）短語）

該結構是與動詞及動詞性詞組結合而成的一種名詞性結構。基本上“所” + “及物動詞” + “賓語” = 以名詞為中心的偏正詞組”。造成詞組了之後，原來動賓關係就發生了變化，賓語部分就變當結構的中心詞，而“所+及物動詞”就當中心詞的定語。

1. 酈元之**所見聞**，殆與余同，而言之不詳。《石鐘山記》

譯文：酈道元見到和聽到的，大概和我一樣，但是說得不詳細。

2. 則秦之**所大欲**，諸侯之**所大患**，固不在戰矣。《六國論》

譯文：那麼秦國最大的欲望，與六國諸侯最大的禍患，並不在於戰爭。

3. 殺所不足而爭**所有餘**。《墨子·公輸》

譯文：如今去犧牲自己缺少的民衆而爭奪自己並不缺少的土地。

4. **所加於人**，必可行於己。《呂氏春秋·誣徒》

譯文：將全部施加給別人的，自己一定能夠做到。

3. “所” + 介詞

1. “此疫作也，今天時順正，死者尚稀，往歲至日十數人。”余叩**所以**。《獄中雜記》

譯文“這是已發生了瘟疫。現在氣候正常，死的人還不多，往年多到每天十多人。”我向他問這種情況的原因。

4. “所” + 介 + 動詞或短語

1. 是吾見之所從墜。《呂氏春秋·察今》

譯文：這裏是寶劍掉下去的地方。

2. 師者，所以傳道受業解惑也。《師說》

譯文：老師，他是傳授道理、講授學業、解答疑難問題的。

3. 此所以染者衆也。《獄中雜記》

譯文：這就是傳染上的人多的原因。

5. “**所**” + 形容詞（又很少形容詞可以和“所”組合起來，這些形容詞用為動詞）

1. 莫如以吾所長，攻吾所短。《馮婉貞》

譯文：不如用我們的長處，去攻擊敵人的短處。

3. “所”字短語的句法功能

一般“所”字短語在句中可以充當為句子的主語、謂語、賓語和定語。

1. 充當主語的部分：

吾王所見，唯劍土也。《莊子·說劍》
所見無非全牛。《莊子·養生主》

2. 充當謂語的成分：

魚，我所欲也。《孟子·告子上》
道之所存，師之所存也。《師說》

3. 充當賓語的部分：

可汗問所欲。《木蘭詩》
我為天之所欲，天亦為我所欲。《墨子·天志上》

4. 充當定語的部分：

所在之國，則必得志于天下。《國語·齊語》
舉所佩玉玦以示之者三。《鴻門宴》

4. 現代漢語“所”字的常用意義

以商務印書館的現代漢語詞典第5版來釋義，該詞的意義可分為2組如下：

1. (1) 處所：場所、住所。(2) 明代駐兵的地點，大的叫千戶所，小的叫百戶所（後來只用於地名）：海陽所（在山東），沙後所（在遼寧）等地名。(3) 用作機關或其他辦事地方的名稱：研究所、派出所、診療所等等。(4) 用於房屋和學校等地的量詞：這所房子，兩所學校。(5) 姓。

2. 該詞作為助詞的。筆者將它在第5題仔細地解釋及歸納它的用法屬性。

5. 現代漢語結構助詞“所”的短語結構

這部內容可分為2大種類；1. 指稱事物結構，2. 被動句結構。

1. 指稱事物結構

1. **所+動詞/動詞短語**。這一題在句子裏可以作主語、賓語、中心語和定語

主語：所剩無幾|所見略同|先生所言極是，**所**言極是。

賓語：各盡所能|大失**所**望|有所為才能有所不為|要發揮知識分子的專長，用非**所**學不好。

中心語：關鍵之所在|我的丈夫目睹我的**所**作**所**為，在極度氣憤中打了我
耳光。

定語：所需之物，不日奉上|**所**改諸小節，四較易懂。

2. **名+所+動詞/動詞短語**。只作主語和賓語。

主語：先生**所**言極是，所言極是。

賓語：如妻**所**說，那夥計必無這樣耐心，撫養她成人長大。

3. **所+動詞**。作“有、無、多”的賓語。

1. 有+（所+名詞兼動詞），整個格式程度上有減輕的作用。
“有所提高”深度不如“有提高”。

產量有所增長|質量有所提高|農業有所發展|對我有所幫助。

2. 無+（所+動詞/動詞短語），常造成成語，“無所不為”是沒有什麼不做的意思。

無所不至|無所不通|無所不能|無所用心|無所作爲。

3. 多+（所+動詞）。少見的。

4. **所+動詞/動詞短語+的**。名詞性短語。單用時指稱動作行爲的受事。如‘所說的’指說的話。可以作定語、主語[多為‘是’字句]。

定語：所想的[事情]|所開的[藥方]|所開心的種種事情。

主語：所缺的正是這一點||所吃的無非是一些家常菜|所希

望於你是學扎實一點。

5. **名詞+（所+動詞/動詞短語+的）**。名詞性短語。單用時指稱動作行為的受事，如‘他所說的’指他說的話。可以作定語、主語、介詞賓語。

定語：我所想的[問題]|他所說的[話]|醫生所開的[藥方]|勞動人民所創造的[財富]|同志們所關心的種種事情。

主語：我所想的都談出來了|他所說的我不敢苟同|醫生所開的也不一定是百分之百正確|我們所了解的也不是全對。

介詞賓語：情況如同我所說的，他沒有去長沙|機器人正像我們所涉及的，完成了程序控制的全部計劃|我可以照你所要求的去做。

6. **[名詞]+（所+動詞+者）**。跟加‘的’的一樣。

例子：自己也明白這一動手，至少當損失原作的好處的一半，既然成爲一件失敗的工作，所可以自解的，只是‘聊勝於無’罷了。

2. 被動句結構

這一題的結構是“為/被+名詞+{所+動詞/動詞短語}”例如：我常年為病所累|此舉為他們所不容|此劃為齊白石所作|烈士們係被敵人所害|我們決不被惡勢力所屈服|三廢將被我們所利用。

6. 結語

所上述的內容筆者分主要內容為5題目，第一部分就是該字的意義。雖然說文解字對“所”字的開頭內容纂寫它是一個象聲詞，不過實際上它多用為名詞或名詞性短語，加上其它詞性，就成爲使用範疇寬大的一個漢字。第二部分“所”字短語的構成，主要是講它的指代功能，大多修飾於動詞和介詞，接著第三部分就把這些短語充當句子中的主語、謂語、賓語等部分，是爲了完成該詞的語法功能。第四和第五部分主要內容關於該詞的現代漢語的意義以及結構助詞的短語結構。這部分可以它的意義與種類已變小，更何況都是從古代的演變而來。最後解釋“所”字指稱事物結構和被動句結構以及現代實用的例子。通過該字的語法研究，筆者希望學者能對“所”字知其源而明其流，解脫疑題。但由於筆者水平有限，難免有挂一漏萬之處，敬請專家們斧正。

參考文獻

- 北京大學中文系漢語專業。1976。《現代漢語虛詞例釋》。北京：湘漳地區教師輔導站印行。
- 蔡英傑。2001。《“所”的指代功能考察》，載《淮北煤師院學報》。第22卷，第1期。
- 段玉裁。1981。《說文解字注》。上海：上海古籍出版社。
- 侯學超。1998。《現代漢語虛詞詞典》。北京：北京大學出版社。
- 賈生海。2002。《古代漢語“所”字短語芻議》，載《陰山學刊》。第15卷，第1期。
- 李曉春。2004。《“所”字三題》，載《淮北煤師院學報》。第25卷，第5期。
- 呂叔湘。1981。《中國文法要略》。北京：商務印書館。
- 羅竹風主編。1991。《漢語大詞典》第7卷。上海：漢語大詞典出版社。
- 王自強。1984。《現代漢語虛詞用法小詞典》。上海：上海辭書出版社。
- 王敏。2000。《古代漢語中“所”字短語》，載《呼倫貝爾學院報》，第8卷，第3期。
- 趙靜。1996。《“所”字結構變換分析》，載《川東學刊》。第6卷，第1期。
- 中國社會科學院語言研究所古代漢語研究室。1982。《古漢語論文集》。北京：北京出版社。

(บทแปล)

การศึกษาลักษณะความหมายและไวยากรณ์คำว่า “所”¹

จตุวิทย์ แก้วสุวรรณ²

ในวงวิชาการทางภาษามีการอภิปรายมากมายเกี่ยวกับชนิดคำและโครงสร้างทางไวยากรณ์ของ suo ผลการวิจัยของนักวิชาการมีข้อสรุปที่ต่างกันอย่างกว้างขวาง สร้างข้อสงสัยให้กับผู้ศึกษา ซึ่งมีสาเหตุมาจากในภาษาจีนโบราณ คำๆ นี้มีหลายความหมาย เป็นทั้งคำนาม คำสรรพนาม คำกริยาช่วย คำบอกจำนวน คำวิเศษณ์ คำสันธาน คำช่วย และไม่บ่อยนักที่เป็นคำสัทพจน์ ทั้งยังมีการใช้ในหลายรูปแบบ มีนักวิชาการบางคนให้ข้อเสนอว่า suo จัดอยู่ในประเภทคำช่วย เช่น หลู่ ซูเซียง ฉวี หย่างหมิน หลิว ฟู่ คิดว่าคำๆ นี้เป็นคำวิเศษณ์แสดงการเชื่อมโยง (關接副詞) หยาง ชู่ต้าคิดว่าเป็นคำกริยาช่วยแสดงการถูกกระทำ หยาง ปู้จวิน คิดว่าเป็นคำช่วย (小品詞) อย่างไรก็ตามนักวิชาการส่วนใหญ่กลับคิดว่า suo น่าจะอยู่ในประเภทของคำสรรพนาม ถึงกระนั้นคำอธิบายก็ยังคงมีความแตกต่างกันอยู่ บางคนคิดว่าเป็นคำสรรพนามชี้เฉพาะ เช่น กั๋ว ซีเหลียงและหวาง ลี บางคนก็เรียกว่าเป็นคำเสริมสรรพนาม (附著性代詞) เช่น เหว่ย ชิงหยวน แต่ว่าสิ่งที่ทุกคนเห็นเป็นเอกฉันท์ก็คือ suo มีคุณสมบัติการบ่งชี้ การให้ความสำคัญกับประเด็นและมุมมองที่ต่างกันอย่างสิ้นเชิงของนักวิชาการแต่ละคนก็น่าจะเป็นอีกสาเหตุที่ยังหาข้อสรุปที่เป็นเอกภาพไม่ได้ ซึ่งศูนย์วิจัยภาษาจีนโบราณ สำนักวิจัยภาษาศาสตร์ประจำสถาบันสังคมวิทยาจีน (中國社會科學院語言研究所古代漢語研究室) ได้กล่าวไว้ในเอกสารการประชุมวิชาการ เมื่อปี ค.ศ. 1982 ว่า “บางครั้งผู้ศึกษาก็นำให้ตัวอย่างเฉพาะภาษาจีนโบราณ บางครั้งก็นำภาษาจีนปัจจุบัน บางครั้งก็นำทั้งสองอย่าง บ้างครั้งก็นำภาษาจีนโบราณเฉพาะบางแง่มุมเท่านั้น” ซึ่งจากข้อความนี้ทำให้เห็นว่าหากศึกษาเฉพาะบางมุมมองทำให้มุมมองที่เห็นมาความแตกต่างกัน ดังนั้นผู้เขียนจึงศึกษาคำ

¹ คำแปลของบทความฉบับนี้เป็นการแปลแบบเอาความเท่านั้น ไม่ได้แปลทุกคำตรงตามต้นฉบับภาษาจีน เนื่องจากวิธีการอธิบายและการใช้ศัพท์สำนวนของแต่ละภาษานั้นมีความแตกต่างกัน ในส่วนของตัวอย่างประโยคก็แปลเป็นภาษาจีนปัจจุบันเท่านั้นเพื่อให้ง่ายต่อการเข้าใจและเปรียบเทียบความหมาย ซึ่งจุดประสงค์สำคัญของการแปลก็เพื่อมุ่งเน้นให้ผู้อ่านชาวไทยสามารถเข้าใจเนื้อหาได้ง่ายขึ้นและดียิ่งขึ้น

² อาจารย์จตุวิทย์ แก้วสุวรรณ สาขาวิชาภาษาจีน ภาควิชาภาษาต่างประเทศ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ว่า suo ในแง่ของที่มา ความหมาย ชนิดคำ การเปลี่ยนแปลงชนิดคำรวมถึงหน้าที่ทางไวยากรณ์ทั้งในภาษาจีนโบราณและปัจจุบัน ได้ลำดับรายละเอียดการศึกษาดังนี้

1. ความหมายของคำว่า suo

หากต้องการศึกษาความหมายของคำๆ นี้ เราสามารถย้อนกลับไปศึกษาเอกสารสำคัญ เช่น ช่างซู ในสมัยจ้านกั๋ว ฉือจี้ ในสมัยซัน และ ฮั่นชู ในสมัยตงฮั่น ซึ่งมีนักเขียนเคยกล่าวไว้ว่า นอกจาก suo แล้วยังมีอีก 2 คำที่มีความหมายเกี่ยวข้องกัน นั่นก็คือคำว่า you¹ และคำว่า you² ดังนั้นในรายละเอียดส่วนแรก ผู้เขียนขอยกตัวอย่างความสัมพันธ์คำสามคำนี้เพื่อหาข้อสรุปที่ชัดเจนขึ้นเกี่ยวกับความสัมพันธ์ด้านความหมายของคำทั้ง 3 คำนี้

1. 彭蠡既豬，陽鳥攸居。《尚書·禹貢》

譯文：彭蠡澤已經匯集了深水，鴻雁往南可以安居之地。

陽鳥所居。《史記·夏本紀》

譯文：彭蠡匯成了湖泊，成了鴻雁南歸時的棲息之地。

陽鳥適居。《漢書·地理志》

譯文：彭蠡之水既已蓄聚，則鴻雁之屬所共居之。

2. 漆沮既從，澧水攸同。《尚書·禹貢》

譯文：漆沮水已經會合洛水流入渭水，澧水也向北流同渭河會合。

澧水所同。《史記·夏本紀》

譯文：漆水、沮水跟著也匯入渭水，還有澧水同樣匯入渭水。

澧水適同。《漢書·地理志》

譯文：漆水、沮水既從入渭，澧水亦來同也。

จากตัวอย่างดังกล่าวจะเห็นได้ว่าเอกสารทั้งสามเล่มได้ใช้คำเหล่านี้ ตำแหน่งในประโยคและมีความหมายที่เหมือนกัน ซึ่งล้วนแปลว่า “ที่ หรือ สถานที่” นั่นเอง ลำดับต่อไปจะกล่าวถึงเอกสารในยุคหลังที่กล่าวความสัมพันธ์ของคำทั้งสามคำนี้

1. 《爾雅·釋言》：“攸，所也”。郝懿行的《爾雅義疏》：“經典俱順‘所’，通作適”。《說文》作“適”。《說文段注》：“水之安行為攸，故凡可安為攸，有借為適字，適，氣行貌。水行之攸，氣行之適，皆主和緩，故或用攸，或用適。”

¹ 攸 (yōu) หรือ you⁵⁵

² 適 (yōu) หรือ you³⁵

2. 劉淇《助字辨略》：“攸，《爾雅》云‘所也。’《易》：‘利有攸往’。《書·洪範》：‘彝倫攸斂。’”今人裴學海《古書虛字集釋》、楊伯峻《古漢語虛詞》、何樂士等《古漢語虛詞通釋》也做同樣解釋。本人以上述的解釋內容為主本人認定“所”、“攸”、“適”三個字在上古漢語中是完全類似相同。

จากตัวอย่างสนับสนุนข้างต้นนี้สามารถยืนยันได้ว่าทั้งสามคำนี้มีที่มาเกี่ยวข้องกันอย่างไร สำหรับเนื้อหาในส่วนต่อไป ผู้เขียนจะรวบรวมความหมายและจัดประเภทตามชนิดคำของคำว่า suo ในภาษาจีนโบราณ โดยยึดเอาการยกตัวอย่างในหนังสือ พจนานุกรมจีน ฉบับปีศรিতศักราช 1991 มาเป็นข้อมูลหลักในจำแนกประเภทคำและความหมาย ซึ่งผู้เขียนสามารถแยกได้ 10 ชนิดคำดังต่อไปนี้

1. คำนาม (1) ที่ สถานที่ เช่น 《詩經·魏風·碩鼠》：“樂土樂土，愛得我所”；《莊子·庚桑楚》：“老子曰：子自楚之所來乎？”唐——¹韓愈《送李六協律歸荊南》詩：“早日羈游所，春風送客歸。”

(2) ชื่อเรียกหน่วยงานราชการ เช่น 唐——喻臯《寄劉錄事》詩：“今在提綱所，應難掃石眠。”宋——趙彥衛《云麓漫鈔》卷六：“所之名見於六朝永昌二年至犧所，又有錢所，天監中有刻漏所。”《元史·食貨志二》：“太宗甲午年，始立徵收課稅所”，又有區、鄉、鎮公所之稱（今改為“政府”）以及派出所、招待所、診療所等從此而成。

(3) เป็นชื่อระบบการทำงานของทหารที่มีในสมัยราชวงศ์หยวน หมิง ชิง โดยให้ทหารออกไปประจำการในท้องถิ่นเพื่อทำไร่ไถนาหรือควบคุมการทำงานให้กับชาวบ้าน เช่น 《元史·兵志二》：“天下既定，度要害地，係一郡者設所，連軍者設衛。大率五千六百人為衛，千一百二十人為千戶所，百十有二人為百戶所。”《清史稿·食貨志一》：“（乾隆）四十一年，令葉爾羌成丁餘回，特畀耕地編戶，凡千五百戶為一所，三千戶為一衛。”

(4) ความรู้สึกที่แสดงออกมาให้เห็น เช่น 《漢書·董賢傳》：“上有酒所，從容視賢笑，曰‘吾欲法堯禪舜，何如？’”王先謙補注：“酒所，猶酒意。”又《周亞夫傳》：“此非不足君所乎？”楊樹達《古書疑義舉例續補》卷二：“所者，意也；不足君所者，於君意有不足者也。”

(5) หลักการ วิธีการ เช่น 《禮記·哀公問》：“今之君子……午其衆以伐

¹ —— ผู้เขียนเดิมขีดสัญลักษณ์แบ่งระหว่างสมัยและชื่อผู้แต่งเฉพาะในฉบับแปลเพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจง่ายขึ้น ไม่สับสนว่าเป็นสกุลหรือเป็นสมัย เช่น 唐——韓愈 หมายถึงชื่อ หัน อี้ อยู่ในสมัยถัง ไม่ใช่ชื่อ ถัง หันอี้

有道，求得當欲，不以其所。”鄭玄注：“所，猶道也。”唐——韓愈《元和聖德詩》：“德聰視明，一似堯禹。生知法式，懂得理所。”

(6) เวลา เช่น 《墨子·節用上》：“其欲蚤處家者。”王念孫《讀書雜誌·墨子二》：“所，猶時也。”清蒲松齡《聊齋誌異·連瑣》：“隸捉石以投，驟如急雨，中楊腕，不能握刃。方危急所，遙見一人，腰失野射。審視之，王生也。”

(7) แซ่หรือสกุล เช่น 西漢武帝時有所忠，為武帝倖臣，官至諫議大夫。見《漢書·食貨誌下》。

2. คำคุณศัพท์ แปลว่า เหมาะสม เป็นระเบียบเรียบร้อย เช่น 《易·繫辭下》：“交易而退，各得其所。”《晏子春秋·同下二七》：“不庶幾，不要幸，先其難乎而後幸，得之時其所也，失之非其罪也，可謂保其身矣。”張純一校注：“所，猶宜也。”《後漢書·光武帝紀》：“乃至煩擾道上，疲費過所。”《晉書·謝玄傳》：“又泰山太守張願舉郡叛，河北騷動，玄自以處分失所，上疏送節，盡求解所職。”

3. กริยาช่วย ความหมายมีนัยว่า ได้ หรือ มีความเป็นไปได้ เช่น 《晏子春秋·雜下十》：“聖人非所與熙也。”張純一校注引王引之《經傳釋詞》：“言聖人不可與戲也。”《文子·道德》：“老子曰：民有道，所同行；有法，所同守。義不能相固，威不能相必，故立君以一之。”《史記·淮陰侯列傳》：“必欲爭天下，非信無所與計事者。”按《漢書·韓信傳》“所”作“可”。

4. เป็นคำบอกจำนวน (1) ทั้งหมด มักประกอบด้วยคำว่า “事” มีความหมายว่า “เรื่องราวทั้งหมดที่มี” มักพบในบทละครฉวีในสมัยราชวงศ์หยวน เช่น 馬致遠《漢宮秋》二折：“他諸餘可愛，所事兒相投”，王起等注：“諸餘：諸般。所事兒，所有的事兒”；元李行道《灰闌記》：“他買下了衆街坊，所事兒依隨。”

(2) หมายถึงจำนวนโดยประมาณ ความหมายทำนองเดียวกันกับคำว่า “上下” หรือ “左右” ในยุคโบราณตอนต้นมักใช้คำว่า “所” แต่ต่อมาเปลี่ยนไปใช้คำว่า “許” มากขึ้น ในภาษาจีนโบราณมักพบคำบอกจำนวน + “所” ที่ท้ายประโยค เช่น 《書君奭》：

“率惟茲有陳，保義有殷，故殷禮陟配天，多歷年所。”《史記·李將軍列傳》：“廣令諸騎曰：‘前！’前未到匈奴陳二里所，止，令曰‘皆下馬解鞍！’”《漢書·郊祀誌》：“建章、未央、長樂宮鐘簷銅人皆生毛，長一

寸所。”漢應劭《風俗通·怪神·世間多有精物妖怪百端》：“北部督郵西平鄧伯夷年三十所，大有才決，長沙太守鄧君章孫也。”清錢謙益《鎮遠侯助衛顧君墓表》：“〔顧承學〕賜雲肩飛魚服，與春餅支宴。宴之不舉者，三十年所矣。”

5. คำลักษณะนาม (1) จุดฝังเข็มบนร่างกายมนุษย์ ปัจจุบันใช้ “個” เช่น 《史記·扁鵲倉公列傳》：“刺足陽陰脈左右各三所，病旋已”。

(2) ภูเขา ปัจจุบันใช้ “座” เช่น 《漢書·五行誌下之上》：“文帝元年四月，齊楚地山二十九所同日俱大發水。”

(3) สวนดอกไม้หรือที่ดินส่วนพระมหากษัตริย์หรือที่ดินตามศักดิ์นาของขุนนางชั้นผู้ใหญ่ ปัจจุบันใช้ “個” หรือ “座” เช่น 明——羅貫中《三國演義·楊修之死》：“操嘗造花園一所”；元——施耐庵《水滸傳》第二回：“當下轉入林子裏看詩，卻是一所大莊院”。

(4) สิ่งก่อสร้าง ปัจจุบันใช้ “座” หรือ “套” เช่น 班固《西部賦》：“離宮別館，三十六所”。

(5) แทนหินหรือแทนสลัก ปัจจุบันใช้ “座” หรือ “管” เช่น 北魏——酈道元《水經注·河水四》：“岸上並有廟祠，祠前有碑三所”。

(6) ไม้เท้า ปัจจุบันใช้ “根” เช่น 《敦煌變文集·搜神記》：“我臥處床西頭函子中，有字書七卷，彈琴玉爪一枚，紫檀如意杖一所，與馬為信。”石震《踏察記事》：“這兒有一所不知什麼人留下的小馬架。”

6. คำสรรพนาม (1) สรรพนามชี้เฉพาะ เหมือนคำว่า “此” เช่น 《呂氏春秋·審應》：“齊亡地而王加膳，所非兼愛之心也。”陳奇猷校釋引金其源曰：“所，本猶‘是’。”漢——司馬遷《報任少卿書》：“刑餘之人，無所比數，非一世也，所從來遠矣。”顏延年《秋胡詩》：“佳人從所務”，李善《文選》：本“所”作“此”。是“所”猶“此”也。

(2) สรรพนามบ่งการถาม เหมือนคำว่า “何” เช่น 《史記·張丞相列傳》：“趙竟進請問曰：‘陛下所為不樂？非為趙王年少而戚夫人與呂后有卻邪？’”《漢書·燕刺王劉旦傳》：“問帝崩所病？”顏師古注：“因何病而崩。”晉——干寶《搜神記》：“莫邪子名赤，比後壯，乃問其母曰：‘吾父所在？’”謂“吾父何在？”南朝宋——謝靈運《南樓中望所遲客》：“登樓問誰思？臨江遲來客；與我別所期？期在三五夕”。要之，“所”用作“何”在六朝及唐時相當普遍，例不備舉。

7. คำวิเศษณ์ หมายถึง เหมือนยัง ยัง เช่น 唐——高適《同群公宿開善寺贈陳十六所舉》詩：“知君悟此道，所未披袈裟。” 唐——柳宗元《韋道安》詩：“竭來事儒術，十載所能逞。”

8. คำสันธาน (1) บังการตั้งสมมติฐาน เหมือนคำว่า “如果”、“假若”。ในสมัยโบราณ มักใช้กับคำสาบานหรือคำปฏิญาณ เช่น 《書·牧誓》：“爾所弗勸，其于爾躬有戮！”

《詩·鄘風·墻有茨》：“中冓之言，不可道也；所可道也，言之醜也。”《左傳·僖公三十四年》：“所不與舅氏同心者，有如白水！”《論語·雍也》：“子見南子，子路不說。夫子矢之曰：‘予所否者，天厭之，天厭之！’”

(2) บังความต่อเนื่องหรือความคล้อยตามกันของเหตุการณ์ เหมือนคำว่า “而” เช่น 漢——王充《論衡·說日》：“《易》曰：‘日月星辰麗乎天，白果草木麗于土。’麗者，附也，附天所行。”

(3) บังการขัดแย้งของข้อความ เหมือนคำว่า “但” เช่น 晉——陶潛《飲酒》第二十首：“但恨多諺誤，君應當怨醉人”，“但”一作“所”；唐——杜甫《石壕史》：“室中更無人，惟有乳下孫”，“惟”《文粹》作“所”，“所”猶“但”也；白居易《續古》：“誰家無夫婦，何人不離析？所恨薄命身，嫁遲別白迫”。

9. คำช่วย (1) เป็นคำช่วยโครงสร้าง แบ่งประเภทได้ดังนี้ A. ประกอบกับคำกริยาแล้ว เปลี่ยนเป็นกลุ่มคำนาม เช่น 《詩·鄘風·載馳》：“百爾所思，不如我所之。”《左傳·昭公四年》：“召而見之，則所夢也。”《漢書·王嘉傳》：“千人所指，無病而死。”唐——白居易《與元九書》：“詩之所重，僕之所輕。”清蒲松齡《聊齋誌異·促織》：“折過牆隅，米其所往。” B. มีความหมายและการใช้ เหมือนกับคำว่า “之”、“的” เช่น 《史記·平準書論》：“《禹貢》九州，各因其土地所宜，人民所多少而納職焉。”又《六國年表》：“或曰：‘東方物所始生，西方物之成熟’”

(2) เป็นคำช่วยเสริมน้ำเสียง A มักใช้กับคำบุพบทแสดงการถูกกระทำ “為” เช่น 漢書·霍光傳：“衛太子為江充所敗。”《三國誌·魏誌·武帝紀》：“太祖為流失所中。” B วางไว้หลังกรรม มักใช้ในโครงสร้างประโยคกับคำว่า “唯” ซึ่งวางไว้หน้ากรรม ดังนี้ “唯……所……”，ซึ่งหน้า “所” เป็นกรรม และหลัง “所” ก็

จะเป็นภาคแสดง เช่น 《國語·晉語四》：“除君之惡，唯力所及。”《列子·湯問》：“造父曰：‘唯命所從。’”C เป็นตัวเชื่อมพยางค์เสียงในประโยค เช่น 《左傳·成公二年》：“能進不能退，君無所辱命。”《戰國策·趙策四》：“竊自怨，而恐太后玉體只有所郤也。”《史記·李將軍列傳》：“（李陵）嘗深入匈奴二千餘裏，過居延，視地形，無所見虜而還。”

10. คำศัพท์พจนานุกรมเสียงตัดไม้ 《說文·斤部》：“所，伐木聲也”，楊樹達《積微居小學述林·釋許》：“按：‘所’與‘許’古音同，故《毛詩》作‘伐木許許’。運斤伐木有聲謂之‘所’，持杵擣栗人有聲謂之‘許’，字同音，故義亦相近矣”。

2. โครงสร้างกลุ่มคำหรือวลี “所”

suo ในโครงสร้างกลุ่มคำหรือวลี เป็น suo ประเภทคำนามที่นำมาประกอบโครงสร้างกลุ่มคำ ในกรณีนี้ suo ไม่ได้แปลว่า “สถานที่” คำว่า suo นั้นก็จะทำหน้าที่เป็นคำบ่งชี้ “เป้าหมาย” “บุคคล” “เรื่องราว” เป็นต้น นั้นหมายความว่าคำๆนี้มีขอบเขตการใช้ที่กว้างขึ้นเรื่อยๆ นัยของคำเป็นคำไม่แท้ ซึ่งต้องมีโครงสร้างอื่นมาประกอบกันเป็นกลุ่มคำ ดังนั้นคำๆนี้จึงกลายเป็นคำช่วยโครงสร้าง ประเภทตัวบ่งชี้ สามารถเรียกได้ว่า “คำช่วยเสริมความ” (หวาง หมิ่น, 2000: 57) คำๆนี้ เป็นคำที่ไม่สามารถใช้โดดๆ ได้ มักใช้ประกอบกับกริยาและคำสันธาน

1. “suo”+ คำกริยา

1. 今臣之刀十九年矣，**所解**數千牛矣，而刀刃若新發於硎。《莊子·養生主》

譯文：現在臣下的這把刀已用了十九年了，宰牛數千頭，而刀口卻像剛從磨刀石上磨出來的一樣。

2. 宋之庖丁學解牛，三年不見生牛，**所見**皆死牛也。《訂鬼》

譯文：宋國庖丁練習解剖牛的本領，三年以後，在他的眼裏，就不見了活牛，所看到的全部都是分解了的死牛。

2. “suo”+ กลุ่มคำหรือวลี (กริยาวลี และนามวลีแบบมีหน่วยหลักและหน่วยขยาย)

โครงสร้างคือ suo + คำกริยาหรือกลุ่มคำกริยาประกอบกันกับเป็น กลุ่มคำนาม

โดยโครงสร้างจะเป็น “suo”+“สกรรมกริยา”+“กรรม” = กลุ่มคำนามวลีโครงสร้างแบบมีหน่วยหลักกับหน่วยขยาย” เมื่อรวมเป็นกลุ่มคำแล้ว จากเดิมกริยาวลีที่มีความสัมพันธ์แบบกริยาและกรรม กรรมนั้นจะเปลี่ยนหน้าที่เป็นหน่วยหลักทันที ส่วน“suo”+“สกรรมกริยา” ก็จะทำหน้าที่เป็นหน่วยขยายคำนาม

1. 酈元之**所**見聞，殆與余同，而言之不詳。《石鐘山記》

譯文：酈道元見到和聽到的，大概和我一樣，但是說得不詳細。

2. 則秦之**所**大欲，諸侯之**所**大患，固不在戰矣《六國論》

譯文：那麼秦國最大的欲望，與六國諸侯最大的禍患，並不在於戰爭。

3. 殺**所**不足而爭**所**有餘。《墨子·公輸》

譯文：如今去犧牲自己缺少的民衆而爭奪自己並不缺少的土地。

4. **所**加於人，必可行於己。《呂氏春秋·誣徒》

譯文：將全部施加給別人的，自己一定能夠做到。

3. “suo”+ คำบุพบท

1. “此疫作也，今天時順正，死者尚稀，往歲至日十數人。”余叩**所**以。《獄中雜記》

譯文“這是已發生了瘟疫。現在氣候正常，死的人還不多，往年多到每天十多人。”我向他問這種情況的原因。

4. “suo”+ คำบุพบท + คำกริยาหรือวลี

1. 是吾見之**所**從墜。《呂氏春秋·察今》

譯文：這裏是寶劍掉下去的地方。

2. 師者，**所**以傳道受業解惑也。《師說》

譯文：老師，他是傳授道理、講授學業、解答疑難問題的。

3. 此**所**以染者衆也。《獄中雜記》

譯文：這就是傳染上的人多的原因。

5. “suo”+ คำคุณศัพท์ (โครงสร้างนี้พบไม่บ่อย ซึ่งคำคุณศัพท์ในโครงสร้างนี้เป็นคำกริยา)

1. 莫如以吾**所**長，攻吾**所**短。《馮婉貞》

譯文：不如用我們的長處，去攻擊敵人的短處。

3. หน้าที่ทางไวยากรณ์ในประโยคของกลุ่มคำหรือวลี“suo”

โดยทั่วไปกลุ่มคำหรือวลี “suo” ในประโยคทำหน้าที่เป็น ภาคประธาน ภาคแสดง หน่วยกรรมและหน่วยขยายนาม

1. ทำหน้าที่เป็นภาคประธาน
吾王**所**見，唯劍士也。《莊子·說劍》
所見無非全牛。《莊子·養生主》
2. ทำหน้าที่เป็นภาคแสดง
魚，我**所**欲也。《孟子·告子上》
道之**所**存，師之**所**存也。《師說》
3. ทำหน้าที่เป็นหน่วยกรรม
可汗問**所**欲。《木蘭詩》
我為天之**所**欲，天亦為我**所**欲。《墨子·天志上》
4. ทำหน้าที่เป็นหน่วยขยายค่านาม
所在之國，則必得志于天下。《國語·齊語》
舉**所**佩玉玦以示之者三。《鴻門宴》

4. ความหมายของ “suo” ในภาษาจีนปัจจุบัน

อ้างอิงการให้คำอธิบายจากพจนานุกรมจีนปัจจุบัน ของสำนักพิมพ์ซางอู๋ ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 5 โดยสามารถแบ่งความหมายได้ 2 กลุ่ม ดังนี้

1. (1) สถานที่ แหล่ง สำนัก ที่พักอาศัย (2) จุดที่ตั้งทหารในสมัยราชวงศ์หมิง หน่วยใหญ่เรียกว่า 千戶所 หน่วยย่อยเรียกว่า 百戶所 (ปัจจุบันใช้เป็นชื่อสถานที่) เช่น 海陽所 (อยู่ในมณฑลซานตง) 沙後所 (อยู่ในมณฑลเหลียวหนิง) เป็นต้น (3) ใช้เป็นชื่อองค์กร สถาบันหรือสำนักงาน เช่น 研究所 (สถาบันวิจัย)、派出所 (กองสันติบาล)、診療所 (คลินิก) เป็นต้น (4) คำศัพท์บอกจำนวนบ้านหรือโรงเรียน เป็นต้น เช่น 這所房子，兩所學校 (5) สกฤ
2. ทำหน้าที่เป็นคำเสริม ผู้เขียนจะอธิบายอย่างละเอียดในประเด็นที่ 5

5. โครงสร้างวลีของคำช่วยโครงสร้าง “suo” ในภาษาจีนปัจจุบัน

สามารถแบ่งได้เป็น 2 กลุ่มคือ 1.ประโยคกรรตุวาจก และ 2.ประโยคกรรมวาจก

1.ประโยคกรรตุวาจก

1. “suo”+ คำกริยาหรือกริยาวลี สำหรับโครงสร้างประโยคแบบนี้จะทำหน้าที่เป็นหน่วยประธาน หน่วยกรรม หน่วยหลักและหน่วยขยายนาม เช่น

หน่วยประธาน 所剩無幾|所見略同|先生所言極是，所言極是。

หน่วยกรรม 各盡所能|大失所望|有所為才能有所不為|要發揮知識分子的專長，用非所學不好。

หน่วยหลัก 關鍵之所在|我的丈夫目睹我的所作所為，在極度氣憤中打了我耳光。

หน่วยขยายนาม 所需之物，不日奉上|所改諸小節，四較易懂。

2. คำนาม+ “suo”+ คำกริยาหรือกริยาวลี โครงสร้างแบบนี้ทำหน้าที่เป็นหน่วยประธานและหน่วยกรรมเท่านั้น

หน่วยประธาน 先生所言極是，所言極是。

หน่วยกรรม 如妻所說，那夥計必無這樣耐心，撫養她成人長大。

3. “suo”+ คำกริยา ทำหน้าที่เป็นกรรมของกริยา “有、無、多”

1. 有+ (“suo”+ คำนามที่ทำหน้าที่เป็นคำกริยได้ด้วย) โดยโครงสร้างนี้จะเป็นการลดระดับในเชิงความหมาย เช่น “有所提高” ไม่เด่นชัดเท่า “有提高”。
產量有所增長|質量有所提高|農業有所發展|對我有所幫助。

2. 無+ (“suo”+ คำกริยาหรือกริยาวลี) มักอยู่ในรูปของสำนวน “無所不為” ความหมายคือ “ไม่มีอะไรที่ไม่ทำ แต่เน้นไปในเชิงลบ คือ ทำชั่วทุกอย่างนั่นเอง”
無所不至|無所不通|無所不能|無所用心|無所作為

3. 多+ (“suo”+ คำกริยา) พบได้น้อยมาก

4. “suo”+ คำกริยาหรือกริยาวลี +的 เป็นโครงสร้างนามวลี หากใช้ลอยๆจะหมายถึงคำนามที่แสดงการถูกกระทำจากกริยานั้น เช่น ‘所說的’ หมายถึง “คำพูดที่พูดออกมา” สามารถทำหน้าที่เป็นหน่วยประธานและหน่วยขยายนามได้ [มักใช้ในรูปประโยค ‘是’]

หน่วยขยายนาม 所想的[事情]|所開的[藥方]|所開心的種種事情。

หน่วยประธาน 所缺的正是這一點||所吃的無非是一些家常菜|所希望於你是學扎實一點。

5. คำนาม + (“suo”+ คำกริยาหรือกริยาวลี +的) เป็นโครงสร้างนามวลีหากใช้ลอยๆจะหมายถึงคำนามที่แสดงการถูกกระทำจากกริยานั้น เช่น ‘他所說的’ หมายถึง “คำพูดที่พูดออกมา” สามารถทำหน้าที่เป็นหน่วยขยายนาม หน่วยประธานและกรรมของบุพบท

หน่วยขยายนาม 我所想的[問題]|他所說的[話]|醫生所開的[藥方]|勞動人民所創造的[財富]|同志們所關心的種種事情。

หน่วยประธาน 我所想的都談出來了|他所說的我不敢苟同|醫生所開的也不一定是百分之百正確|我們所了解的也不是全對。

กรรมของบุพบท 情況如同我所說的，他沒有去長沙|機器人正像我們所涉及的，完成了程序控制的全部計劃|我可以照你所要求的去做。

6. คำนาม + (“suo”+ คำกริยาหรือกริยาวลี +者) เหมือนกับโครงสร้างที่ลงท้ายด้วย ‘的’ เช่น

自己也明白這一動手，至少當損失原作的好處的一半，既然成爲一件失敗的工作，所可以自解的，只是‘聊勝於無’罷了。

2. ประโยคกรรมวาง

มีโครงสร้างดังนี้“為/被+名詞+{所+動詞/動詞短語}” เช่น: 我常年為病所累|此舉為他們所不容|此劃為齊白石所作|烈士們係被敵人所害|我們決不被惡勢力所屈服|三廢將被我們所利用。

6. สรุป

เนื้อหาของบทความทั้งหมดผู้เขียนแบ่งออกเป็น 5 ประเด็น **ประเด็นแรก**คือ เป็นการพูดถึงความหมายของคำๆ นี้ แม้ว่าในหนังสือชีวเวินเจียจื้อ จะให้ความหมายแรกๆว่าเป็นคำสัทพจน์ แต่ในความเป็นจริงความหมายหลักจะเป็นคำนามและกลุ่มคำนาม รองลงมาก็จะเป็นชนิดคำอื่นตามลำดับ นั้นหมายความว่า “suo” มีขอบเขตการใช้ที่หลากหลาย **ประเด็นที่**

สองกล่าวถึงโครงสร้างกลุ่มคำ “suo” หลักๆแล้วจะมีหน้าที่บ่งชี้ มักใช้ประกอบกับคำกริยา และคำบุพบท **ประเด็นที่สาม** ก็เป็นการนำกลุ่มคำหรือวลี “suo” มาใช้ในตำแหน่งหน่วย ประธาน ภาคแสดง และหน่วยกรรม เพื่อให้เห็นภาพของการใช้และบทบาททางไวยากรณ์ที่สมบูรณ์ **ประเด็นที่สี่และสุดท้าย** เนื้อหาสำคัญเป็นการอธิบายเกี่ยวกับความหมายและโครงสร้างของ “suo” ในฐานะคำช่วยโครงสร้างในภาษาจีนปัจจุบัน รายละเอียดส่วนนี้เป็นการบ่งชี้ให้เห็นว่าความหมายและการใช้ที่มีขอบเขตแคบลง ซึ่งทั้งหมดก็เป็นอิทธิพลของภาษาจีนโบราณทั้งสิ้น และเนื้อหาในส่วนสุดท้ายก็ชี้ให้เห็นถึงโครงสร้างการใช้ประโยคในรูปกรรตุวาจก (ประโยคที่ประธานเป็นผู้กระทำ) และประโยคกรรมวาจก (ประโยคที่ประธานเป็นผู้ถูกกระทำ) พร้อมตัวอย่างประโยค จากการศึกษาผู้เขียนหวังเป็นอย่างยิ่งว่าผู้เรียนและผู้สนใจจะได้รับความรู้เกี่ยวกับคำศัพท์คำนี้และไวยากรณ์ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งหากมีข้อบกพร่องหรือผิดพลาดประการใด ผู้เขียนยินดีรับคำแนะนำ เพื่อข้อมูลที่ครบถ้วนและถูกต้องมากที่สุด